

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **H. Z.**, zast. JUDr. Josefem Jančaříkem, advokátem, se sídlem Na Příkopě 797, Vsetín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 2. 2013, č. j. 19 Ad 17/2012 - 69,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 2. 2013, č. j. 19 Ad 17/2012 - 69, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí o námitkách České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 1. 2012, č. j. X/315-JS, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. V řízeních o kasační stížnosti a o žalobě proti rozhodnutí o námitkách České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 1. 2012, č. j. X/315-JS, je žalovaná **povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 13.339 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Josefa Jančaříka.

IV. Žalobkyni **se vrací** soudní poplatek ve výši 5.000 Kč. Tato částka bude vyplacena k rukám advokáta JUDr. Josefa Jančaříka z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 10. 2011, č. X, podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon

o důchodovém pojištění“), přiznala žalobkyni od 22. 10. 2011 starobní důchod ve výši 4.952 Kč měsíčně.

Rozhodnutím ze dne 16. 1. 2012, č. j. Y, žalovaná k námitkám žalobkyně zcela změnila rozhodnutí prvního stupně tak, že podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona o důchodovém pojištění snížila starobní důchod od 22. 10. 2011 na částku 4.944 Kč měsíčně.

V odůvodnění rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že Okresní správa sociálního zabezpečení Vsetín podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), vyhotovila za zaměstnavatele žalobkyně STAVBA V. D. Vsetín (dále jen „družstvo“) evidenční list důchodového pojištění za dobu od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 pouze s dobami pojištění bez vyměřovacích základů (hrubých výdělků), neboť nejsou archivovány mzdové listy za roky 1986 až 1988. Proto doba zabezpečení, kterou žalobkyně získala zaměstnáním v družstvu, byla pouze zohledněna v celkové době pojištění a pro stanovení výše starobního důchodu byla vyloučena, aby nedošlo k rozmělnění vyměřovacích základů za další léta rozhodného období.

Dále žalovaná uvedla, že při stanovení procentní výměry starobního důchodu nemohla zohlednit tutéž mzdu, kterou v rozhodné době získala spoluzaměstnankyně J. P. vykonávající v družstvu stejnou profesi jako žalobkyně. Je totiž povinna vycházet jen z podkladů, kterými se podle § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění prokazují vyměřovací základy pro účely důchodového pojištění. Především se jedná o evidenční listy důchodového pojištění, mzdové listy a výplatní pásky, jež výhradně pro účastníka důchodového zabezpečení vyhotovuje jeho zaměstnavatel. U žalobkyně je přitom zcela zřejmé, že její zaměstnavatel nesplnil své povinnosti vést záznamy o skutečnostech rozhodných pro nárok na dávky důchodového zabezpečení, jejich výši a výplatu a předkládat tyto záznamy orgánu sociálního zabezpečení, které byly upraveny v předchozích právních předpisech o sociálním zabezpečení. Nesplnění povinnosti zaměstnavatele žalobkyně přitom nelze zhojit tím, že při stanovení výše starobního důchodu budou zohledněny vyměřovací základy její spoluzaměstnankyně. Pokud tehdejší předseda družstva nabídl žalobkyni v řízení o přiznání starobního důchodu pomoc, pak nelze než doufat, že se rozpomene, kde se nacházejí její mzdové listy, na základě nichž by bylo možné provést rekonstrukci evidenčního listu důchodového pojištění s došetřenými vyměřovacími základy z let 1986 až 1988.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 26. 2. 2013, č. j. 19 Ad 17/2012 - 69, žalobu proti uvedenému rozhodnutí o námitkách zamítl.

V odůvodnění rozsudku vzal soud za nesporné, že žalobkyně byla od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 zaměstnána v družstvu, kde v roce 1985 pracovala jako referentka zásobovacího oddělení a posléze jako samostatná cenová referentka. Tuto funkci vykonávala až do svého nástupu na mateřskou dovolenou dne 22. 12. 1988. Období od roku 1986 do roku 1988 bylo zahrnuto do celkové doby pojištění, avšak výdělky v něm dosažené nebyly prokázány, a proto žalovaná tuto dobu vyloučila při stanovení výše

osobního vyměřovacího základu. Žalobkyně s tímto postupem nesouhlasila a jako jediný žalobní bod namítala nezohlednění výdělků za roky 1986 až 1988.

Dále soud uvedl, že jelikož nebylo prokázáno dodržení postupů uvedených v § 39 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., bylo zahájeno řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) téhož zákona, podle něhož mohou okresní správy sociálního zabezpečení převzít plnění některých úkolů spojených s prováděním důchodového pojištění zaměstnanců zaměstnavatelů, kteří neplní povinnosti při provádění důchodového pojištění. Bylo zjištěno, že v archivu Okresní správy sociálního zabezpečení Vsetín se nenacházejí evidenční listy důchodového zabezpečení, mzdové listy ani výplatní listiny žalobkyně za roky 1986-1988.

Za tohoto skutkového stavu dospěl soud k názoru, že žalovaná nepochybila, pokud při posuzování doby pojištění a dosažené mzdy pro vznik nároku na starobní důchod vycházela z evidenčních listů a potvrzení předložených zaměstnavatelem žalobkyně. Žalovaná nepřezkoumává z úřední povinnosti, zda obsah předloženého evidenčního listu odpovídá skutečnosti. Pochybnosti o správnosti údajů v evidenčním listu důchodového pojištění nelze odstranit dokazováním v rámci přezkumného řízení soudního, nýbrž ve správním řízení vedeném u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení podle § 6 odst. 4 písm. b) bodu 3 zákona č. 582/1991 Sb. Žalovaná pak při zápočtu vyměřovacích základů musí vycházet pouze z dokladů, kterými se prokazují vyměřovací základy pro účely důchodového pojištění. Nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů v období, ve kterém byl pojištěnec prokazatelně poplatníkem pojistného na důchodové pojištění, je třeba uvedenou dobu pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu vyloučit. Vyloučenou dobou pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu je i doba, kdy má pojištěnec v období před 1. 1. 1996 prokázánu dobu důchodového pojištění ve smyslu § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, nelze-li zjistit výši jeho hrubého výdělku ve smyslu § 16 odst. 3 věty první téhož zákona.

V případě předpisů sociálního zabezpečení, resp. důchodového pojištění není podle soudu možné použít rozšiřující výklad. Nárok na dávku důchodového pojištění lze přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku na dávku by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců.

Soud dále poukázal na to, že ke dni vydání rozhodnutí nedošlo k odstranění rozporů ohledně hrubého výdělku žalobkyně, když ta tvrdila, že po nástupu do funkce po J. P. jí byl zvýšen základní plat asi na 2.500 Kč, zatímco z předložených mzdových listů vyplývá, že v roce 1990 činil její základní plat 2.250 Kč.

Dále soud souhlasil s tvrzením žalobkyně, že nezapříčinila absenci listinných dokladů o výši jejích příjmů za období roků 1986 až 1988. Nicméně byť se jedná o tvrdost zákona, soud nemá oprávnění volnou úvahou určit výši vyměřovacího základu. Podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. však ministr práce a sociálních věcí může odstraňovat tvrdosti, které se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, a je oprávněn pověřit správy sociálního zabezpečení, aby odstraňovaly tvrdosti v jednotlivých případech.

Konečně soud neakceptoval návrh žalobkyně na ustanovení znalce za účelem dopočítání příjmu žalobkyně za roky 1986 až 1988, neboť zákonná úprava výpočtu výše důchodu nepřipouští možnost jeho stanovení podle pravděpodobně dosaženého výdělku žadatele o dávku. Takovýto výpočet by tak nebyl pro účely soudního přezkumného řízení relevantní.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonem stanovené lhůtě kasační stížnost.

V ní namítla, že jí ani jejího zaměstnavatele nelze vinit z nepředložení evidenčních listů důchodového zabezpečení, mzdových listů ani výplatních listin za rozhodné období let 1986 až 1988. Mzdové listy zasílal její zaměstnavatel na Okresní správu sociálního zabezpečení Vsetín, která je pravděpodobně ztratila. Listinné důkazy prokazující výši její hrubé mzdy za roky 1986 až 1988 sama aktivně vyhledávala v archívech, avšak nepodařilo se jí je nalézt. Nicméně v řízení před krajským soudem předložila mzdový list za rok 1989, ze kterého vyplývá, že její hrubá mzda pro účely důchodového zabezpečení činila 3.205 Kč měsíčně. Celý rok 1989 přitom byla na mateřské dovolené, která započala dne 22. 12. 1988, takže výše její hrubé mzdy za tento rok byla vypočtena jako průměr z posledního celého kalendářního roku, který odpracovala. Jím byl tedy rok 1987 nebo 1988. Ve mzdovém listě je uvedena i výše mateřské dovolené, která byla vypočtena z průměrného čistého výdělku dosaženého v posledním kalendářním roce, který celý odpracovala, tedy z příjmů za rok 1987. Sama není schopna z těchto údajů vypočíst příjem za roky 1987 a 1988, a proto navrhla, aby takový výpočet provedl znalec z příslušného oboru. Nicméně z těchto skutečností vyplývá možnost vypočtení přesné výše její hrubé mzdy za rok 1987 a 1988, takže není nutné považovat tuto dobu za vyloučenou pro stanovení výše jejího osobního vyměřovacího základu. Nelze se tedy ztotožnit se závěrem soudu, že ke dni vydání napadeného rozsudku nedošlo k odstranění rozporů ohledně výše jejího hrubého výdělku.

Podle další stížnostní námitky je nesporné, že v letech 1986 až 1988 pracovala v družstvu ve funkci samostatné cenové referentky a pobírala mzdu. Ohledně výše mzdy doložila mzdové listy za roky, které se jí podařilo dohledat v archívu, tedy za roky 1985, 1989, 1990, 1991 a 1992. Dále předložila přehled všech neodpracovaných dnů v letech 1986 až 1988 z důvodu nemoci či ošetřování člena rodiny a přehled čerpání mateřské dovolené. Při soudním jednání dne 28. 8. 2012 zástupkyně žalované uvedla, že na základě těchto dokladů je možné provést rekonstrukci chybějících mzdových listů. Proto uvedené dokumenty předala Okresní správě sociálního zabezpečení Vsetín a požádala ji o provedení tohoto úkonu. Ta přípisem ze dne 31. 8. 2012 předložila návrh na stanovení hrubého výdělku za roky 1986 až 1988, který však žalovaná odmítla, jak vyplývá z jejího sdělení ze dne 13. 9. 2012. Dále bylo svědeckou výpovědí V. R. prokázáno, že její základní mzda nebyla v roce 1986 nižší než v roce 1985. Byla srozuměna s tím, že hrubá mzda za rok 1986 jí bude pro účely důchodového zabezpečení vypočtena ze základní mzdy z roku 1985, u níž byl dohledán mzdový list. Rovněž tak doložila doby, které v roce 1986 neodpracovala. Nemůže pouze prokázat výši podílu na hospodářských výsledcích družstva, a proto tuto částku neuplatňuje, byť je tím v konečném důsledku poškozena.

Dále stěžovatelka namítla, že stejným způsobem navrhla vypočíst i základní mzdu za roky 1987 a 1988. Pokud by totiž nemohla být její výše doložena shora uvedeným

způsobem ze mzdového listu za rok 1989, mohla být určena na základě mzdového listu za rok 1985, neboť svědek V. R. vypověděl, že její mzda nebyla v letech 1986 až 1988 snižována, naopak došlo jednou k jejímu zvýšení. I když i tímto způsobem by byla poškozena, došlo by alespoň k významnému zvýšení jejího starobního důchodu.

Konečně stěžovatelka namítla, že při jednání soudu dne 28. 8. 2012 navrhla ustanovení znalce za účelem provedení výpočtu hrubé mzdy za roky 1986 až 1988, avšak soud tento důkaz neprovedl. Tím jí byla odňata možnost prokázat hodnověrným způsobem výši hrubé mzdy pro výpočet správné výše starobního důchodu. Tato vada řízení před soudem přitom mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Podle závěru stěžovatelky tedy v důsledku vyloučení dob pojištění za období od roku 1986 do roku 1988 došlo při stanovení osobního vyměřovacího základu k výraznému zkrácení jejích práv, které se projevilo přiznáním starobního důchodu v částce o přibližně 1.500 Kč nižší, než jí ve skutečnosti náležela.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 2. 2013, č. j. 19 Ad 17/2012 - 69, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelkou v kasační stížnosti uplatněny. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 4 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu správního spisu a spisu krajského soudu vyplývají tyto rozhodné skutečnosti:

Okresní správa sociálního zabezpečení Vsetín adresovala stěžovatelce oznámení ze dne 10. 11. 2009. V něm nejprve konstatovala, že stěžovatelka podle svého tvrzení byla výdělečně činná u družstva od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 a že podle jejího oznámení nebylo prokázáno dodržení povinnosti jejího zaměstnavatele předložit orgánu sociálního zabezpečení evidenční listy, která je upravena v § 39 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Dále okresní správa sociálního zabezpečení uvedla, že z tohoto důvodu zahájila řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., v němž prověřila stěžovatelkou předložené doklady o době trvání její výdělečné činnosti od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992, a to potvrzení o zaměstnání a mzdové listy za roky 1984, 1985, 1989, 1990, 1991 a 1992. Na základě zjištěných skutečností pak zpracovala za zaměstnavatele stěžovatelky evidenční list za období od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 - evidence neúplná s tím, že za dobu od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1988 se nepodařilo zjistit výši vyměřovacích základů.

V evidenčním listu důchodového zabezpečení vyhotoveného okresní správou sociálního zabezpečení dne 10. 11. 2009 podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. se skutečně jen uvádí, že stěžovatelka byla výdělečně činná v družstvu od 1. 10. 1981 do 28. 5.

1992, aniž by zde byly obsaženy vyměřovací základy (hrubé výdělky) za toto období. Také v potvrzení o zaměstnání, které dne 15. 10. 2009 vystavil právní nástupce družstva NP 21 a.s., se toliko uvádí, že stěžovatelka pracovala v družstvu v období od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 a že mzdové listy z let 1986 až 1988 nejsou k dispozici. Ze mzdových listů za roky 1989 až 1992 vyplývá, že stěžovatelka byla v tomto období na mateřské dovolené, od 17. 1. 1992 do 28. 5. 1992 měla neplacené volno a od družstva získala hrubé výdělky pouze za rok 1989 ve výši 2.341 Kčs a za rok 1990 ve výši 31 Kčs.

Rozhodnutím žalované ze dne 4. 10. 2011, č. 536 022 209, byl stěžovatelce přiznán starobní důchod od 22. 10. 2011 ve výši 4.952 Kč měsíčně. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je osobní list důchodového zabezpečení, z něhož vyplývá, že doba zaměstnání od 1. 10. 1981 do 28. 5. 1992 získaná stěžovatelkou u družstva byla zahrnuta do celkové doby pojištění. Dobu od 1. 1. 1986 do 28. 5. 1992 však žalovaná při stanovení osobního vyměřovacího základu vyloučila, neboť za roky 1986 až 1988 se nepodařilo zjistit výši vyměřovacích základů a od 1. 1. 1989 do 28. 5. 1992 byla stěžovatelka na mateřské dovolené a čerpala neplacené volno.

V námitkách proti tomuto rozhodnutí žalované stěžovatelka uvedla, že by při stanovení vyměřovacích základů za roky 1986 až 1988 mělo být vycházeno z hrubého výdělku její spoluzaměstnankyně J. P., která vykonávala v družstvu stejnou práci.

Žalovaná se však s touto námitkou neztotožnila a po zvýšení počtu vyloučených dob a snížení vyměřovacích základů za roky 1997, 1998, 2003, 2007, 2009 a 2010 rozhodnutím ze dne 16. 1. 2012, č. j. 536 022 209/315-JS, snížila stěžovatelce starobní důchod od 22. 10. 2011 na částku 4.944 Kč měsíčně.

Tento nový výpočet výše starobního důchodu stěžovatelka nikterak nezpochybnila a v žalobě proti rozhodnutí žalované o námitkách i v kasační stížnosti nadále brojila pouze proti vyloučení doby zaměstnání získané v družstvu od roku 1986 do roku 1988 při stanovení osobního vyměřovacího základu, neboť podle ní bylo možné hrubé výdělky dosažené v těchto letech zjistit.

Podle § 16 odst. 3 věty první zákona o důchodovém pojištění je vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. 12. 1995 vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona a za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem. Nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů pojištěnce za doby pojištění získané po 31. 12. 1995, považují se tyto doby za vyloučené pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu, jak vyplývá z § 16 odst. 4 věty druhé písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Tento zákon výslovně neřeší problematiku nezjistitelných vyměřovacích základů za doby pojištění získané před 1. 1. 1996. Nicméně Nejvyšší správní soud v rozsudcích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008 - 173, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, a ze dne 19. 6. 2013, č. j. 4 Ads 27/2013 - 20, které lze vyhledat na www.nssoud.cz, dovodil, že vyloučenými dobami pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu jsou také doby, kdy pojištěnec v období před 1. 1. 1996 získal doby zaměstnání ve smyslu § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, nelze-li zjistit výši jeho hrubého výdělku podle § 16 odst. 3 věty první téhož zákona.

V těchto judikátech se Nejvyšší správní soud zabýval také otázkou prokazování výše vyměřovacího základu. Přitom zdůraznil, že § 38 zákona č. 582/1991 Sb. upravuje jako primární důkazní prostředek sloužící k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů zejména evidenční list důchodového pojištění, dříve evidenční list důchodového zabezpečení. Při jejich absenci je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování stanovená v § 51 odst. 1 správního řádu, podle něhož lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek. Rovněž je nutné vycházet z konkrétních pravidel pro prokazování některých dob pojištění upravených v § 85 zákona č. 582/1991 Sb., podle jehož odstavce pátého lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.

Ze znění § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. přitom podle uvedené judikatury vyplývá, že při prokazování vyměřovacích základů není možné použít tytéž podpůrné důkazní prostředky, jako při doložení samotné doby pojištění. Účel tohoto ustanovení totiž spočívá v možnosti pojištěnce doložit po dosažení důchodového věku účast na důchodovém pojištění získanou v minulosti, a to často s odstupem řady desítek let, neboť zákonodárce si byl vědom skutečnosti, že po tak dlouhé době je často nanejvýš problematické předložit příslušné evidenční listy. To, že prostřednictvím čestného prohlášení může být doložena jen doba pojištění, není nespravedlivé, neboť účelem § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. je umožnit prokázat velmi staré doby pojištění získané zejména před rokem 1990, přičemž výdělky za takto prokázané doby pojištění by zásadně neměly být započítány při výpočtu výpočtového základu a procentní výměry starobního důchodu, neboť podle § 18 odst. 4 věty první zákona o důchodovém pojištění se do rozhodného období nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986.

Ani platové výměry na daň ze mzdy, další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou podle uvedených rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostatečně podrobným zdrojem informací pro dovození měsíčních příjmů pojištěnce s takovou přesností, aby bylo možné zjistit vyměřovací základ za příslušnou dobu pojištění. Tyto listiny totiž nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc a nelze z nich vyčíst podrobnosti o průběhu pracovního poměru pojištěnce, tedy zejména zda pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši.

Za důkazní prostředek sloužící k spolehlivému stanovení vyměřovacích základů bylo nepochybně možné považovat i mzdové listy za jednotlivé kalendářní roky rozhodného období. Podle § 38 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ke dni 28. 5. 1992, kdy stěžovatelka ukončila činnost v družstvu, se totiž do evidenčního listu důchodového zabezpečení po závěrce mzdových listů nejpozději do 30. dubna následujícího roku za každý kalendářní rok zapisovaly doba trvání zaměstnání, hrubý výdělek, náhradní doby a další doby, které se při zjišťování hrubého výdělku vylučovaly. Mzdové listy tedy byly podkladem pro vyhotovení evidenčního listu důchodového zabezpečení, takže údaje v nich uvedené postačovaly k výpočtu hrubého výdělku za příslušný kalendářní rok.

V dané věci je v případě mzdového listu stěžovatelky za rok 1985 zřejmá její výdělečná činnost v družstvu po celý tento rok, výše jejího hrubého výdělku i přesné určení dob, které se podle tehdejších právních předpisů vylučovaly při zjišťování hrubého výdělku. Dále z tohoto mzdového listu jednoznačně vyplývá, že základní hrubá mzda stěžovatelky v roce 1985 činila 2.350 Kčs měsíčně a že jí byly vyplaceny čtvrtletní odměny odpovídající výši 22 % hrubého výdělku z předchozího kalendářního čtvrtletí.

Mzdové listy za roky 1986, 1987 a 1988 nebyly nalezeny. Z tvrzení stěžovatelky a výslechu svědka V. R., který byl v těchto letech jejím nadřízeným pracovníkem, však zcela jednoznačně vyplývá, že se v nich oproti roku 1985 základní hrubá mzda stěžovatelky nesnížila a rovněž byla nezměněná i výše jejích odměn. To potvrzuje i mzdový list stěžovatelky za rok 1989, z něhož je zřejmé, že její základní hrubá mzda včetně osobního ohodnocení činila 2.550 Kčs měsíčně a byla tedy vyšší než v roce 1985, kdy činila 2.350 Kčs měsíčně. Dále stěžovatelka předložila potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti, o ošetřování člena rodiny a o jejím nástupu na mateřskou dovolenou, z nichž bylo zcela zřejmé, ve kterých konkrétních dnech období od roku 1986 do roku 1988 jí náležely dávky nemocenského pojištění a jaké doby se vylučovaly pro účely zjišťování jejího hrubého výdělku.

V posuzované věci tedy bylo možné určit alespoň přesnou minimální výši vyměřovacích základů stěžovatelky za roky 1986 až 1988.

Ostatně k názoru o možnosti stanovení vyměřovacího základu stěžovatelky za roky 1986 až 1988 na základě údajů uvedených v jejím mzdovém listě za rok 1985 a skutečností zjištěných v žalobním řízení dospěla i Okresní správa sociálního zabezpečení Vsetín. Ta totiž v oznámení o výsledku řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. ze dne 31. 8. 2012, zn. 47012/010-4506-31.8.2012-63/K/MK, které adresovala žalované, vypočetla hrubé výdělky stěžovatelky za rok 1986 ve výši 33.640 Kčs, za rok 1987 ve výši 33.532 Kčs a za rok 1988 ve výši 32.465 Kčs. Při stanovení hrubých výdělků stěžovatelky za roky 1986 až 1988 okresní správa sociálního zabezpečení vycházela z toho, že základní hrubá mzda stěžovatelky činila 2.350 Kčs měsíčně a že jí náležely čtvrtletní odměny ve výši, která odpovídala 22 % jejího hrubého výdělku z předchozího čtvrtletí. Dále při výpočtu výše hrubé mzdy za jednotlivé měsíce let 1986 až 1988 přihlédla k dobám, v nichž stěžovatelka pobírala dávky nemocenského pojištění, a zároveň je zahrnula mezi vyloučené doby.

Nejvyšší správní soud provedl orientační výpočet výše starobního důchodu stěžovatelky, v němž zohlednil údaje o jejích hrubých výdělcích a o vyloučených dobách za roky 1986 až 1988 uvedené v oznámení Okresní správy sociálního zabezpečení Vsetín ze dne 31. 8. 2012. Podle tohoto orientačního výpočtu by stěžovatelce náležel od 22. 10. 2011 starobní důchod v částce 6.634 Kč měsíčně, která je o 1.690 Kč měsíčně vyšší než starobní důchod přiznaný stěžovatelce v rozhodnutí žalované o námitkách.

Jestliže tedy v posuzované věci bylo možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu stěžovatelky i bez evidenčního listu důchodového zabezpečení postavit najisto aspoň minimální výši jejích vyměřovacích základů za roky

1986 až 1988 a pro stěžovatelku byl takový postup výhodnější, nebyl žádný důvod pro vylučování veškeré doby pojištění získané v těchto letech.

To platí obzvláště za situace, kdy družstvo nejspíše splnilo svoji povinnost stanovenou v § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ke dni 28. 5. 1992, a po ukončení výdělečné činnosti stěžovatelky předložilo její evidenční list důchodového zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení Vsetín totiž ve sdělení adresovaném stěžovatelce ze dne 25. 9. 2012, zn. 47012/010-4506-25.9.2012-79/K/MK, uvedla, že podle výsledku jejího šetření byly družstvem předloženy evidenční listy důchodového zabezpečení osob, které u něho vykonávaly výdělečnou činnost. V mzdovém listě stěžovatelky za rok 1992 je dále obsažena poznámka, podle níž byl její evidenční list důchodového zabezpečení založen a odeslán dne 12. 6. 1992. Uvedené skutečnosti tedy nasvědčují tomu, že vyměřovací základy stěžovatelky za roky 1986 až 1988 nebylo možné zjistit na základě evidenčního listu důchodového zabezpečení v důsledku pochybení orgánu sociálního zabezpečení.

Tím spíše je odůvodněné, aby v případě možnosti stanovení výše těchto vyměřovacích základů na základě jiných záznamů vedených družstvem o stěžovatelce pro účely důchodového zabezpečení a dalších důkazních prostředků byl zvolen postup, kterým by nedošlo ke zkrácení výše starobního důchodu stěžovatelky. Opačné řešení by bylo v rozporu s principy právního státu a ústavního práva stěžovatelky na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, které jsou zakotveny v čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Při stanovení vyměřovacích základů stěžovatelky za roky 1986, 1987 a 1988 nebylo možné vycházet z údajů o hrubých výdělcích její kolegyně vykonávající stejnou činnost v družstvu ani z údajů o výši náhrady mzdy a dávek nemocenského pojištění stěžovatelky v roce 1989, neboť na základě nich nemohl být proveden přesný výpočet alespoň jejích minimálních hrubých výdělků za roky 1986 až 1988. Takový přesný výpočet však lze učinit za pomoci údajů uvedených v evidenci, které o ní vedlo družstvo pro účely důchodového zabezpečení za rok 1985, a za pomoci svědecké výpovědi V. R. Právě v možnosti přesného stanovení výše vyměřovacích základů za příslušné kalendářní roky dalšími důkazními prostředky přitom spočívá rozdíl oproti jiným případům řešeným v uvedených rozhodnutích Nejvyššího správního soudu, v nichž za pomoci jiných důkazů nebylo možné takový přesný výpočet provést.

Krajský soud tedy pochybil, když dospěl k závěru o nemožnosti zjistit výši vyměřovacích základů stěžovatelky za roky 1986 až 1988 a o nutnosti vyloučení veškeré doby pojištění získané v těchto letech pro účely stanovení jejího osobního vyměřovacího základu. V důsledku toho došlo v předcházejícím řízení k nesprávnému posouzení právní otázky soudem a k naplnění důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil. Již v řízení o žalobě zde byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalované o námitkách a krajský soud by v novém žalobním řízení nemohl učinit nic jiného, než tato rozhodnutí zrušit, neboť shora uvedený závěr Nejvyššího správního soudu vede k nutnosti vydání meritorního

rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu stěžovatelce ve vyšší částce. Proto povaha věci umožňuje Nejvyššímu správnímu soudu o žalobě rozhodnout a podle § 110 odst. 2 písm. a), § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s., ve znění účinném od 1. 1. 2012, současně se zrušením napadeného rozsudku zrušit pro nezákonnost také rozhodnutí žalované o námitkách a věc vrátit žalované k dalšímu řízení.

V něm je žalovaná v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. použitého přiměřeně podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. vázána výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu. V dalším řízení tedy žalovaná bude při stanovení výše starobního důchodu stěžovatelky vycházet i z výpočtu hrubých výdělků stěžovatelky za roky 1986 až 1988 provedeného ve shora zmíněném oznámení Okresní správy sociálního zabezpečení Vsetín ze dne 31. 8. 2012, zn. 47012/010-4506-31.8.2012-63/K/MK. Tento výpočet totiž plně odpovídá úvahám Nejvyššího správního soudu.

Jelikož Nejvyšší správní soud současně se zrušením napadeného rozsudku rozhodl i o zrušení rozhodnutí žalované o námitkách, musí kromě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodnout i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s., ve znění účinném od 1. 1. 2012). Stěžovatelka měla v projednávané věci plný úspěch, a proto Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil žalované povinnost zaplatit jí do patnácti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti v celkové výši 13.339 Kč.

Výše nákladů těchto řízení se skládá z částky 2.000 Kč za čtyři úkony právní služby po 500 Kč poskytnuté stěžovatelce advokátem (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, účast na dvou jednáních před krajským soudem ve dnech 24. 7. 2012 a 28. 8. 2012 podle § 7 bodu 2, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném do 31. 12. 2012), z částky 1.200 Kč za s tím související čtyři režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), z částky 2.284 Kč za cestovné advokáta k uvedeným dvěma jednáním krajského soudu ze Vsetína do Ostravy a zpět (§ 13 odst. 1 a 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), z částky 1.200 Kč, která představuje náhradu za čas strávený advokátem cestou k těmto jednáním krajského soudu a zpět v rozsahu dvanácti započatých půlhodin po 100 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), z částky 2.000 Kč za dva úkony právní služby po 1.000 Kč poskytnuté stěžovatelce advokátem (účast na jednání před krajským soudem dne 26. 2. 2013 a podání kasační stížnosti podle § 7 bodu 3, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. d) a g) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném od 1. 1. 2013), z částky 600 Kč za s tím související dva režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), z částky 1.140 Kč za cestovné advokáta k uvedenému jednání krajského soudu ze Vsetína do Ostravy a zpět (§ 13 odst. 1 a 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), z částky 600 Kč, která představuje náhradu za čas strávený advokátem cestou k tomuto jednání krajského soudu a zpět v rozsahu šesti započatých půlhodin po 100 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), a z částky 2.315 Kč odpovídající po zaokrouhlení 21 % dani z přidané hodnoty, kterou byl advokát povinen podle zvláštního právního předpisu odvést

z odměny za zastupování a jemu náležejících náhrad, jež byly vyjmenovány (§ 57 odst. 2 s. ř. s.).

Advokát již stěžovatelku zastupoval v žalobním řízení, takže byl s danou věcí náležitě obeznámen a nemůže mu proto být přiznána také odměna za převzetí a přípravu zastoupení v řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Odměnu zástupce stěžovatelky nebylo možné přiznat podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., jak bylo požadováno, neboť podle § 35 odst. 2 věty druhé s. ř. s. se pro určení její výše užije obdobně zvláštní právní předpis, jímž jsou stanoveny odměny a náhrady advokátům za poskytování právních služeb, přičemž tímto předpisem je právě vyhláška č. 177/1996 Sb.

Stěžovatelka zaplatila za řízení o kasační stížnosti soudní poplatek ve výši 5.000 Kč. Podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, se však od poplatku osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění. Podle § 10 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích pak soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen. Podle § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích, je-li soud povinen vrátit již zaplacený poplatek nebo přeplatek na poplatku, učiní tak ve lhůtě do 30 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým o vrácení rozhodl. Nejvyšší správní soud tedy rozhodl, že stěžovatelce bude k rukám jejího právního zástupce vrácen zaplacený soudní poplatek ve výši 5.000 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2013

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu